

og inflation, medmindre arbejdsmarkedet gøres mere smidigt.

Flaskehalsproblemer viser sig altid først på delarbejdsmarkeder og opstår derfor tidligere end ved et gennemsnitligt ledighedsniveau på ca. 250.000. Et lønpres i forbindelse med flaskehalse, der opstår på delarbejdsmarkeder, kan påvirke hele økonomien, fordi lønstigninger ét sted erfaringsmæssigt hurtigt spredes til hele arbejdsmarkedet.

Ledigheden nedbringes i øjeblikket med stor hast, og ledigheden kan i løbet af 1995 forventes at falde til under 300.000. Der er derfor allerede nu behov for at forstærke beredskabet mod flaskehalse på arbejdsmarkedet, så det økonomiske opsving ikke bremses af inflation på grund af strukturelle problemer på arbejdsmarkedet.

I regeringens indsats mod flaskehalse indgår elementer, der retter sig mod forskellige dele af arbejdsmarkedet:

1. Man påvirker efterspørgslens sammensætning, f.eks. ved hjælp af skatteinstrumenter, tilskudsinstrumenter eller byggerregulering.
2. Man påvirker arbejdskraftudbudets sammensætning, f.eks. gennem uddannelse og opkvalificering af ledige og beskæftigede.
3. Man påvirker matchningen mellem efterspørgsel og udbud på arbejdsmarkedet, f.eks. ved hjælp af regler om rådighed, mobilitet og arbejdsformidling.

Regeringens finanspolitik er afgørende styret af hensynet til, at der ikke sker en overophedning af økonomien.

Finansloven for 1995 viser, hvor alvorligt regeringen ser på flaskehalse på arbejdsmarkedet. Finansloven er på en lang række punkter tilrettelagt under hensyntagen til, at det økonomiske opsving ikke må begrænses af mangel på arbejdskraft.

Først og fremmest er der foretaget en finanspolitisk opstramning, som vil tage toppen af den store vækst i efterspørgslen, som er set i løbet af 1994. De finanspolitiske opstramninger bidrager til at sikre, at økonomien ikke overophedes, og at man kan se frem til en længerevarende, afbalanceret vækstperiode. Den konjunkturudjævnenende politik, som regeringen de sidste par år har ført, gør det lettere for arbejdsmarkedet at følge med udviklingen og sikrer, at der ikke opstår ubalancer.

Af mere målrettede initiativer på finansloven kan nævnes fjernelsen af tilskud på boligområdet, så der ikke sker en overophedning på bygge- og anlægsområdet, hvor mangelproblemer-

ne i en opgangskonjunktur traditionelt viser sig først. I den aktuelle situation er der i visse regioner tendenser til mangel på arbejdskraft inden for dette område. For at sikre større geografisk mobilitet er der sket en lempelse af den skattemæssige behandling af transport mellem hjem og arbejde. Dette mindsker risikoen for, at der opstår lokale og regionale mangelproblemer.

På arbejdsmarkedsområdet er der med finanslovaftalen sket en opstramning af rådighedsreglerne, så den faglige mobilitet øges. Opstramningen er et udtryk for, at det – ikke mindst i en periode med beskæftigelsesmæssig fremgang – må stå klart, at betingelsen for at modtage arbejdsløshedsdagpenge er, at man står aktivt til rådighed for arbejdsmarkedet. Justeringerne i orlovsordningerne er sket under hensyn til, at i perioder med beskæftigelsesmæssig fremgang er der grænser for, hvor stor en del af arbejdsstyrken der kan tages ud af arbejdsmarkedet. Orlovsordningernes store succes kan kun sikres på lidt længere sigt, hvis ordningerne ikke påvirker arbejdsmarkedet negativt.

Regeringens initiativer på arbejdsmarkedsområdet har generelt været styret af hensynet til dels at opkvalificere arbejdsstyrken, dels at sikre den mest smidige kontakt mellem virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft og udbudet af arbejdskraft. Via AF's og AMU's ordinære indsats gennemføres der således allerede aktiviteter, der i stort omfang sikrer virksomhederne kvalificeret arbejdskraft, så man undgår flaskehalse.

Arbejdsmarkedspolitikken spiller en afgørende rolle i bekæmpelse af flaskehalse på arbejdsmarkedet. Men der er behov for en bredere indsats, hvor der også i den generelle økonomiske politik – og ikke mindst i finanspolitikken – skal tages hensyn til, at arbejdsmarkedet kan følge med i det økonomiske opsving.

2. STATUS FOR FLASKEHALSINDSATSEN
I øjeblikket er der få flaskehalsproblemer bortset fra i den offentlige sektor, hvor den begrænsede uddannelseskapacitet har medført, at der især er mangel på sygeplejersker, jordemødre, hjemmehjælpere, social- og sundhedsassistenter og faguddannede pædagoger.

Problemerne er mere begrænsede i den private sektor. I visse regioner er der mangelproblemer inden for træ- og møbelindustrien, bygge- og anlægssektoren og jern- og metalindustrien. Denne udvikling kan primært henføres til virk-